

CHARAKTERYSTYKA PROGRAMÓW TELEWIZJI I RADIA

Radio i telewizja spełniają szeroko rozumiane funkcje informacyjne, perswazyjne, edukacyjne i rozrywkowe.

Podstawowym zadaniem radia i telewizji jest kształtowanie postaw społecznych sprzyjających akceptacji państwa i norm ustrojowych, na jakich opiera się jego funkcjonowanie. W związku z tym obecna polityka programowa polega na używaniu jak najliczniejszej widowni telewizji i audytorium radia, a przede wszystkim tych grup społecznych, które mają szczególne znaczenie z punktu widzenia stabilizacji nastrojów społecznych.

W społeczeństwie naszym miliony dorosłych ludzi, ze względu na niskie przygotowanie intelektualne, jedynie okazjonalnie styka się z książką i czasopiśmem społeczno-literackim, wielu zbyt rzadko z gazetą. Znane kłopoty czynią trudno dostępnym, również dla dzieci i młodzieży, drugi układ kultury /kino, teatr, galerie, muzea, sale koncertowe/. Telewizja i radio stwarzają szansę w miarę wszechstronnego uczestnictwa w kulturze. Stąd znaczenie, jakie polityka programowa Radiokomiteu przywiązuje do funkcji edukacyjnych, kulturowych i rozrywkowych. W ich realizacji konieczne jest jednak zachowanie równowagi między upodobaniami, postawami i nastrojami widzów i słuchaczy a racjami, które chce przekazać nadawca starający się osiągnąć określone cele polityczne.

Polityka programowa Radiokomiteu polega na zapewnieniu wzajemnej korelacji między wspomnianymi funkcjami i zadaniami. Radio dysponujące - w porównaniu z telewizją - sześciokrotnie większą pulą godzin emisji oraz czterema krajowymi kanałami mogło wprowadzić większe zróżnicowania z punktu widzenia adresata. W telewizji zróżnicowanie programowe musi być ograniczone z uwagi na dysponowanie dwoma kanałami o niepokrywającym się zasięgu.

Poniżej charakteryzujemy programy radia i telewizji zwracając uwagę na zasięg ich odbioru i ocenę.

PROGRAM TELEWIZYJNY

Ogólna charakterystyka programu

Telewizja Polska nadała w roku 1985 około 7.500 godzin programu ogólnopolskiego oraz ponad 1.600 godzin programów lokalnych. Średnio dziennie telewizja oferuje swoim odbiorcom w dni powszednie ponad 10 godzin programu powszechnego na Antenie I i ponad 7 godzin na Antenie II, w dni świąteczne - odpowiednio - 18 i 13 godzin. Ponadto telewizja nadaje w dni powszednie średnio około 3 godzin programu edukacyjnego przeznaczonego dla szkół i nauczycieli.

Z tej oferty dorosły Polak odbiera w dni powszednie niecałe 2 godziny programu z Anteny I i 1/2 godziny z Anteny II, zaś w dni świąteczne blisko 3 godziny z Anteny I oraz 1 godzinę z Anteny II. Statystycznie rzecz ujmując, średni czas odbioru stanowi 14% czasu programu nadawanego /z Anteny I - 18%, z Anteny II - 8%/ przy czym czas ten jest wykorzystywany głównie w godzinach wieczornych /19-22/ i to głównie dla odbioru programu z Anteny I. Programy nadawane o tej porze w Antenie I skupiają ponad 50% potencjalnych odbiorców.

Stosując ogólną systematykę rodzajów nadawanych programów można następująco scharakteryzować aktualny repertuar telewizji:

- programy informacyjno-publicystyczne	31%
- programy artystyczno-rozrywkowe	33%
- programy oświatowe	23%
- programy dziecięce	8%
- programy sportowe	5%

Program telewizyjny nadawany jest równolegle na dwóch Antenach, różniących się założeniami i charakterem emitowanych materiałów.

Antena I - adresowana do najszerszych kręgów odbiorców informuje o bieżących wydarzeniach w kraju i na świecie, daje aktualny komentarz do najważniejszych wydarzeń. Zawiera też dużo programów pełniących funkcję relaksową. W Antenie I emitowane są programy edukacyjne przeznaczone dla szkół i nauczycieli.

Antena II - dostępna / ze względów technicznych/ dla 85% ludności w dużej części adresowana do widza bardziej wyrobionego, zakłada bardziej długofalowe cele w sferze zmian świadomości społecznej, zawiera więcej pozycji o głębszych walorach poznawczych oraz programów przygotowywanych przez ośrodki regionalne. Antena II stara się wychodzić naprzeciw potrzebom i gustom różnych grup odbiorców.

Ogólna charakterystyka odbioru

Dostępność telewizji jest w polskim społeczeństwie powszechna. Wśród ogółu mieszkańców 96% ma możliwość oglądania programu telewizyjnego we własnym mieszkaniu, w tym 22% w kolorze.

Korzystanie z telewizji można scharakteryzować przy pomocy dwóch wskaźników - wielkości dziennej widowni /liczba osób, które oglądały co najmniej 1 pozycję programową w ciągu dnia/ oraz czasu poświęconego na oglądanie telewizji.

W drugim półroczu roku 1985 - średnia wielkość dziennej widowni telewizji - wynosiła 85% ogółu dorosłej ludności Polski.

W ostatnich latach wielkość ta wykazywała pewną tendencję wzrostową. I tak w okresach porównywalnych /drugie półrocze/ średnia wielkość dziennej widowni wynosiła:

w r. 1982	-	78 %
w r. 1983	-	82 %
w r. 1984	-	83 %
w r. 1985	-	85 %

Odpowiednio też wzrastał średni czas poświęcany telewizji:

r. 1982 - 140 min. w przeciętny dzień

r. 1983 - 160 min.

r. 1984 - 165 min.

r. 1985 - 172 min.

Wskaźnik oceny ogólnej programu telewizyjnego /na podstawie pomiarów powtarzanych przez OBOP trzy razy w roku/, generalnie wyższy dla roku 1985 niż dla lat poprzednich, kształtował się w ostatnim roku jak następuje:

Ocena programu	Dane w %			
	luty 1985	czerwiec 1985	październik 1985	luty 1986
- dobry	30	36	44	36
- średni	51	48	46	52
- zły	17	12	7	9
- brak opinii	2	4	3	3

Rosnące przez rok 1985 oceny programu telewizyjnego obniżyły się w ostatnich miesiącach przede wszystkim na skutek mniejszej satysfakcji widzów z repertuaru filmowego, a zwłaszcza z filmów seryjnych.

Bardzo podobnie do wskaźnika ogólnej oceny programu telewizji kształtuje się wskaźnik zaufania do informacji telewizyjnej. W roku 1982 zaufanie do telewizji deklarowało 38% badanych, w roku 1983 - 45%, w roku 1984 - 46%. Ostatni rok charakteryzował się następującą tendencją wskaźnika:

Deklarowane zaufanie do informacji tele- wizyjnej	Dane w %			
	luty 1985	czerwiec 1985	październik 1985	luty 1986
- ufam	49	58	62	60
- nie ufam	46	31	29	32
- brak opinii	5	11	9	8

Występująca w roku 1985 tendencja wzrostu zaufania do telewizji uległa w ostatnich miesiącach zahamowaniu. Odsetek osób deklarujących zaufanie jest obecnie nieco mniejszy niż w październiku 1985 r., jednak nadal jest wysoki w porównaniu z pierwszą połową roku 1985 i latami poprzednimi.

Programy informacyjno-publicystyczne

Telewizja spełnia funkcje perswazyjne, informacyjne, rozrywkowe i edukacyjne. Funkcje perswazyjne mają znaczenie nadrzędne. Rozumiemy przez nie kształtowanie świadomości potocznej, przekonań i poglądów, a także zachowań społecznych pożądaných i oczekiwanych przez władze polityczne.

Funkcje perswazyjne spełniane są przede wszystkim poprzez programy informacyjne i publicystyczne. Dodatkowego znaczenia nadaje tym programom fakt, że telewizja jest podstawowym, a niekiedy jedynym źródłem informacji o kraju i o świecie. Z telewizji jako źródła codziennej informacji korzysta 93% ogółu dorosłych Polaków, podczas gdy z radia 77%, a z gazet 72%.

Głównym źródłem informacji telewizyjnej są dzienniki telewizyjne emitowane w ośmiu wydaniach w ciągu dnia. Wiodącą rolę nie tylko ze względu na czas emisji, ale także ze względu na masowość odbioru pełni Główny Dziennik Telewizyjny. Dzienniki telewizyjne zawierają, poza informacją, także elementy publicystyczne.

Telewizyjne programy publicystyczne /nadawane głównie w cyklach o stałych miejscach w programie ramowym/ koncentrowały się w ostatnich miesiącach na następujących tematach:

- gospodarka państwa i jej reforma
- oszczędzanie, walka z marnotrawstwem
- postęp techniczny, wynalazczość, racjonalizacja
- prace nowych władz państwowych

- patologia społeczna i jej zwalczanie
- propagowanie odpowiedzialności obywatelskiej i praworządności
- działanie partii w zakładach pracy
- sytuacja międzynarodowa, walka o pokój
- XXVII Zjazd KPZR

Programy informacyjno-publicystyczne wypełniają blisko 1/3 ogółu czasu emisyjnego telewizji. Jest to krytyczny stopień nasycenia programu tego rodzaju przekazami, tym bardziej, że programy publicystyczne posługują się jeszcze najczęściej formą nietelewizyjną - prelekcją lub dyskusją w studiu. Forma ta, jak wiadomo z badań, jest dla odbiorców najmniej atrakcyjna.

Tym niemniej, niektóre pozycje informacyjno-publicystyczne gromadzą masowe widownie. Należy do nich przede wszystkim Główny Dziennik Telewizyjny /widownia - 50%/, a następnie Monitor Rządowy /26%/, teleturniej "Wszystko albo nic" /21%/, 15-minutowa publicystyka podziennikowa /18%/, Kram /15%/, Czas /12%/, Zawsze po 21-ej /12%/, Sprawa dla reportera /11%/.

Dużym zainteresowaniem cieszą się również niektóre cykle publicystyki międzynarodowej, na przykład: Archiwum XX wieku /24%/, Sensacje XX wieku /17%/, lub Kulisy wielkiej polityki /12%/.

Obserwuje się duże zapotrzebowanie na programy publicystyczne zajmujące się sprawami bliskimi życiu i doświadczeniu widza, takimi jak sprawy cen, płac, jakości towarów, marnotrawstwa, spekulacji itp. Widzowie odczuwają też silną potrzebę programów interwencyjnych, zajmujących się najczęściej dostrzeganymi dolegliwościami społecznymi. Obecność tych programów na antenie daje bowiem satysfakcję ^{z faktu,} że te trudne problemy zostały dostrzeżone, a także nadzieję na ich złagodzenie lub eliminację.

Generalnie jednak badania wskazują, że w ostatnich miesią-

cach widownia większości programów publicystycznych nieco się obniżyła.

Przyczyn tego zjawiska może być kilka. Prawdopodobnie nie zostały w wystarczającym stopniu zaspokojone wspomniane wyżej oczekiwania widzów co do szerokiego uwzględniania nurtujących ich problemów, oczekiwania rozbudzone szczególnie w okresie kampanii wyborczej. Z drugiej strony telewizyjna kampania wyborcza charakteryzująca się dużym nasyceniem publicystyką mogła spowodować u widzów przesyt tego rodzaju przekazami. Nie bez znaczenia może być wreszcie zaobserwowane w badaniach pogłębiające się poczucie rozbieżności między sytuacją materialną doświadczaną przez ludzi a obrazem tej sytuacji w telewizji.

Programy zarówno informacyjne jak publicystyczne są znacznie mniej licznie oglądane przez ludzi młodszych niż starszych wiekiem. Średnia wielkość widowni dla wszystkich programów publicystycznych wynosi wśród ludzi do 30 roku życia - 6%, podczas gdy wśród ludzi w wieku 50 i więcej lat - 13%.

Programy artystyczno-rozrywkowe

Zadaniem tych programów jest zarówno podnoszenie poziomu kulturalnego społeczeństwa, jak i zaspokajanie masowych oczekiwań relaksu i rozrywki.

Jednocześnie programy te mają do spełnienia doniosłą funkcję instrumentalną: przyciągania masowej widowni i kształtowania jej przychylnego stosunku do samego środka przekazu, a tym samym do innych, nie rozrywkowych treści, w pierwszym rzędzie perswazyjnych.

Telewizja spełniając te zadania musi więc oscylować między zaspokajaniem wysublimowanych potrzeb elity kulturalnej a spełnianiem relaksowych oczekiwań masowej widowni. Naraża się tym samym na krytykę z obu stron.

Przedmiotem największych kontrowersji jest telewizyjny repertuar filmowy.

Filmy zdobywające wielkie widownie i najwyższe oceny są z reguły przedmiotem ostrej krytyki prasowej /np. Isaura/ zaś dzieła światowej kinematografii /np. cykl filmów Herzoga/ wysoko oceniane przez krytyków są niepopularne wśród masowej widowni.

Rozbieżne oceny wywołują także programy współczesnej muzyki rozrywkowej, a zwłaszcza prezentowane w nowym gatunku telewizyjnym - teledyskach. Tym razem podział opinii wyznacza nie wykształcenie, lecz wiek odbiorców.

Wśród programów artystyczno-rozrywkowych, które wypełniają ok. 1/3 czasu emisyjnego, dominują ilościowo filmy fabularne i seriale filmowe /20% ogółu czasu emisyjnego/. Mimo tej podaży, publiczność narzeka na niedostatek filmów fabularnych w telewizji, a zwłaszcza takich gatunków jak filmy katastroficzne, westerny, melodramaty, sensacyjne. Filmy takie rzeczywiście nie są reprezentowane zbyt licznie w repertuarze telewizyjnym.

Ponad połowę repertuaru filmowego telewizji stanowią dramaty społeczne, psychologiczne i obyczajowe, z których tylko nie-liczne zdobywają uznanie masowej widowni. Trudności powoduje fakt, że szczególnie pożądane gatunki pochodzą głównie z państw zachodnich, natomiast wśród filmów produkcji państw socjalistycznych przeważają właśnie dramaty społeczne, psychologiczne i obyczajowe.

Teatr Telewizji, którego założeniem jest podnoszenie poziomu kulturalnego społeczeństwa, dąży zarazem do zaspokajania gustu koneserów, jak do dotarcia do tych, którzy bez telewizji pozbawieni byłiby kontaktu ze sztuką dramatyczną.

W znacznej mierze cel ten jest osiągany. Jedno przedstawienie ogląda średnio 11 milionów ludzi, a więc tyle ile wszystkie

teatry dramatyczne w Polsce mogłyby pomieścić na swych widowniach w ciągu roku.

Niemniej satysfakcja masowej widowni przez Teatru Telewizji jest zróżnicowana i generalnie rzecz biorąc - niezbyt wysoka. Największym powodzeniem cieszą się dramaty klasyków /Szekspir, Gogol, Fredro, Zapolska/, znacznie mniejszym zaś dzieła dramaturgów współczesnych, zwłaszcza wystawiane w konwencjach niezrozumiałych dla nieprzygotowanego widza.

Brak jest w ostatnim okresie bardzo popularnego i pożądanego gatunku rozrywkowego, mianowicie kabaretu satyrycznego, jaki reprezentowały z jednej strony Kabaret Starszych Panów, czy Kabaret Olgi Lipińskiej /adresowane do bardziej wyrafinowanych gustów/, z drugiej strony Spotkania z Balladą, które cieszyły się uniwersalną popularnością.

Nikły udział w programie telewizyjnym /1%/ mają ostatnio bardzo popularne niegdyś teleturnieje łączące rozrywkę z popularyzacją wiedzy.

Wysokie oceny masowej widowni zdobywają krytykowane w prasie programy czysto relaksowe typu Jarmark, Studio lato, Studio 1.

Programy oświatowe

Działalność oświatowo-wychowawcza TVP jest częścią polityki oświatowo-wychowawczej państwa i to wyznacza w pierwszym rzędzie formułę programów wspierających działalność instytucji wychowawczych. Rola telewizji polega tutaj na swoistym wyrównywaniu szans dostępu do oświaty środowisk dla których ten dostęp jest utrudniony oraz na animowaniu życia intelektualnego, rozbudzaniu potrzeb poznawczych i aspiracji edukacyjnych służyących nie tylko celom utylitarnym lecz również kształceniu jako wartości samej w sobie.

Wyrazem znaczenia, jakie TV przypisuje problemom oświaty i wychowania jest powołanie 1.I.86 r. w strukturze organizacyjnej TV wyodrębnionej Dyrekcji Programów Oświatowo-Wychowawczych.

W ubiegłym roku programy oświatowe stanowiły 23% czasu antenowego.

Programy oświatowe czy popularnonaukowe spotykają się na ogół z dobrym przyjęciem widzów. Istnieje duża grupa telewidzów, zwłaszcza młodych, lepiej wykształconych, intelektualnie przygotowanych do odbioru tych programów. Dla tych widzów programów tego typu na antenie jest ciągle zbyt mało.

Największym powodzeniem cieszą się takie cykle programów popularnonaukowych jak: "Sonda", "Z kamerą wśród zwierząt", "Z kamerą w świecie zwierząt", "Spektrum", "Zwierzęta świata", "Świat zwierząt", "Świat zwierząt".

W ostatnich latach szczególnego znaczenia nabierają wszelkiego typu programy poradnicze. Są one, jak wynika z badań, preferowane przez widzów, zwłaszcza kobiety, raczej osoby starsze, stosunkowo niżej wykształcone.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym w 1985 roku zwiększono czas emisji omawianych programów /z 4% w 1984 r. do 6% w 1985 r./ jak również poszerzono ich ofertę. Szczególnie dobrze są przyjmowane ostatnio takie cykle jak: "Klinika zdrowego człowieka", "W świecie ciszy", "Za kierownicą" oraz nadawany w programie II magazyn "Jutro poniedziałek".

Udanym przedsięwzięciem okazało się wprowadzenie na antenę w zeszłym roku emitowanego cztery razy w tygodniu przed południem magazynu rodzinnego "Domator". W ramach tego magazynu nadawany jest dobrze przyjęty przez widzów program "Domowe przedszkole", przeznaczony dla dzieci nie objętych instytucjonalnym wychowaniem przedszkolnym i ich rodziców.

Odrębną grupę w dziedzinie oświaty stanowią programy przeznaczone dla szkół i przedszkoli. Unika się w nich na ogół formy lekcji szkolnych, stosując formy dramaturgiczne i widowiskowe. Programy te zajmują w całości programu TV 10% czasu antenowego. Badania OBOP przeprowadzone w 1985 roku wskazały, że znikoma tylko liczba szkół, zwłaszcza licealnych, systematycznie odbiera programy dla nich przeznaczone. W związku z tym Dyrekcja Programów Oświatowo-Wychowawczych dokonała ich rekonstrukcji polegającej na wycofaniu programów nie odbieranych przez szkoły, uruchomieniu dodatkowego pasma programów dla nauczania początkowego oraz wprowadzeniu programów dla zreformowanej szkoły średniej i starszych klas szkół podstawowych.

Programy dziecięce i młodzieżowe

W programach przeznaczonych dla dzieci w różnym wieku chodzi przede wszystkim o rozbudzenie ciekawości poznawczej, upowszechnienie wartości kultury polskiej i uniwersalnej, o inspirowanie sprawności działania, oswajanie z nowoczesną techniką, ogólnie - przygotowanie do zadań, jakie stawia rozwój współczesnej cywilizacji. Stale obecny jest w tych programach motyw humanizacji życia, pobudzania do refleksji moralnej.

Ubiegłoroczne specjalne badania widowni dziecięcej ukazały, że kontakt dziecka z telewizją jest silniejszy niż dorosłych i młodzieży. Ogółem w przedziale wieku 10 - 12 lat TV ogląda średnio dziennie 87%, zaś w wieku 13 - 15 lat - 90%. Programy adresowane do dzieci stanowią 8% całej oferty TV w ciągu roku.

Do najpopularniejszych programów cyklicznych oglądanych przez dzieci należą: "Zwierzyniec", "Dobranocka", "Tik-tak", "Kameleon", "Teleranek".

Dzieci oglądają również, w nie tak małej liczbie, filmy i

programy przeznaczone wyłącznie dla dorosłych. Jako ciekawostkę warto podać, że aż 6% dzieci młodszych i 13% dzieci starszych ogląda kino nocne.

Programy sportowe

Sport w TV zajmuje niebagatelne miejsce. W ubiegłym roku programy sportowe stanowiły 5% całości programu. Odbierane są przeważnie przez mężczyzn w młodszych i średnim wieku.

Jak zawsze największym zainteresowaniem cieszą się imprezy z udziałem zawodników polskich. W 1985 roku najliczniej obserwowano rozgrywki piłkarskie o Puchar Europy. Absorbowały one około 30-procentowe widownię. O wiele mniejszym zainteresowaniem cieszyły się programy publicystyczne, a zwłaszcza informacyjne /np. "Sportowa niedziela"/, choć te ostatnie były lepiej oceniane.

W ostatnim półroczu w programach sportowych dominowała tematyka zbliżających się finałów Mistrzostw Świata w piłce nożnej MEKSYK-86. Temu poświęcono transmisje z ostatnich spotkań eliminacyjnych i meczów towarzyskich /np. POLSKA-WŁOCHY/, Tematyka ta przewijała się w programach publicystycznych TELE-GOL. Duże znaczenie w nich przykładano do spraw wychowawczych i zachowania się widzów, co jest kontynuacją wcześniej podjętej akcji, wynikającej z tragicznych wypadków na stadionie Heysel. Transmitowano bezpośrednio losowanie finałów Mistrzostw Świata w Meksyku. W specjalnych programach świątecznych również mówiono o sprawach związanych z tymi mistrzostwami. Od początku 1986 roku wprowadzono specjalny program TELE-GOL - MEKSYK-86.

Z innych, wprowadzonych do programu pozycji, należy wymienić cykl "Startuj z nami" - program realizowany wspólnie z OPZZ i ZSMP poświęcony rekreacji i sportowi załóg wielkich zakładów pracy. Emitowany jest on w blokach sportowych w programie II w każdą ostatnią niedzielę miesiąca.

Drugi nowy cykl to cotygodniowy 30-minutowy program "Gwiazdy wielkiego sportu", poświęcony historii sportu i jego wielkim indywidualnościom. Emitowany w programie II cieszy się dużym uznaniem i popularnością wśród widzów, mimo dużej konkurencyjności pozycji programu I /Teatr poniedziałkowy/.

PROGRAM RADIOWY

Ogólna charakterystyka programów radiowych

Główne założenia i cele programowe Polskiego Radia realizowane są w sposób zróżnicowany formalnie i treściowo w zależności od specyfiki każdego programu, jego zasięgu, możliwości percepcyjnych słuchaczy. Oferta programowa Polskiego Radia ma charakter całościowej koncepcji zakładającej komplementarny charakter wszystkich czterech programów.

W roku 1985 cztery programy krajowe PR nadawały średnio 78 godzin, zaś program V, dla zagranicy, emitował 48,5 godzin na dobę.

Program I - emitowany na fali długiej, adresowany do najszerszych kręgów słuchaczy, wyróżnia się zdecydowanym nastawieniem informacyjno-publicystycznym. Spora część programu nadawana jest w formie bloków prezenterkich prowadzonych "na żywo", umożliwiających udział słuchaczy. W 1985 roku wprowadzone zostały dość istotne zmiany w układzie ramowym, podyktowane zmieniającym się rytmem życia słuchaczy oraz zmieniającymi się potrzebami i oczekiwaniami pod adresem radia. I tak wprowadzono nową formułę "Muzyki i aktualności", uatrakcyjniono niedzielny program przedpołudniowy oraz zmieniono godziny nadawania wieczornego wydania magazynu "Z kraju i ze świata" /godz. 19/ oraz Dziennika Wieczornego /godz. 20/. Do pozytywnych zmian, jakie udało się wprowadzić w tym programie, należy stopniowo realizowana zmiana profilu

audycji muzycznych. Przeważa obecnie muzyka rozrywkowa o charakterze popularnym. Prezentowana jest również muzyka poważna, głównie kompozytorów polskich.

Program II /stereofoniczny/ nadawany na UKF ma charakter przede wszystkim muzyczno-literacki i przeznaczony jest dla słuchaczy o bardziej wyrobionych gustach estetycznych i głębszych zainteresowaniach kulturalnych. Muzyka, głównie poważna, wypełnia w nim 75% całego czasu antenowego. Ze względu na fakt, że jest to jedyny obejmujący cały kraj program stereofoniczny sporo miejsca zajmuje tam także muzyka rozrywkowa. Przeszło 10% programu stanowią audycje literackie, na ogół słuchowiska emitowane w technice stereo. Uwarunkowania techniczne sprawiły, że na antenie tego programu nadawane są w stałych odcinkach programy rozgłośni lokalnych.

Program III nadawany na UKF, adresowany do młodego pokolenia słuchaczy, w poważnej mierze redagowany jest przez młodych dziennikarzy. Stosuje się tutaj różnorodne formy twórczości radiowej, stwarza możliwości uczestnictwa słuchaczy w redagowaniu programu. Prezentuje się szeroki wachlarz treści politycznych i społecznych. Istotnym elementem programu jest oferta muzyczna /ok. 65%/ zawierająca głównie muzykę atrakcyjną dla młodzieży.

Program IV emitowany na UKF, fali średniej i długiej ma charakter oświatowy, poradniczy i popularnonaukowy. Redagowany tradycyjnie ma zaspokoić przede wszystkim orientacyjne i poznawcze potrzeby słuchaczy. W największym stopniu - w porównaniu z pozostałymi programami - skierowany jest do określonych grup słuchaczy różniących się wiekiem i zainteresowaniami. W strukturze programu przeważają audycje słowne i słowno-muzyczne. Muzyka wypełnia 32% czasu antenowego. W programie tym nadawane są audycje dla szkół i przedszkoli oraz dla nauczycieli /NURT/.

Program V emitowany na falach krótkich przeznaczony jest dla słuchaczy za granicą, ~~w tym dla~~ Polonii i Polaków przebywających czasowo poza krajem. Program dostosowany formalnie i merytorycznie do specyfiki krajów nadawania. Audycje redagowane są w 11 wersjach językowych /wznowiono audycje w językach duńskim i fińskim/. W tworzeniu programu radiowego istotną rolę spełniają rozgłośnie regionalne. W 1984 roku osiągnięto około 12% ich udziału w programie centralnym. Na antenę lokalną przygotowują rozgłośnie około 18400 godzin rocznie, a więc zapełniają około 50 godzin codziennego programu. Rozgłośnie nadają swoje programy lokalne w dwóch lub trzech stałych pasmach: porannym, południowym i popołudniowym.

W ostatnich trzech latach w całej ofercie programowej PR utrzymuje się stała proporcja muzyki i słowa: niecałe 50% - muzyka i ponad 50% - słowo. Choć dominuje muzyka rozrywkowa, to jednak jej udział w 1985 roku zmniejszył się znacznie w stosunku do roku 1984. Obecne proporcje różnych rodzajów muzyki na antenie PR wynoszą:

muzyka poważna	- 32 %
muzyka rozrywkowa	- 66 %
muzyka ludowa	- 2 %

Wśród audycji słownych widoczne są dwie przeciwstawne tendencje. Zmniejszającej się puli informacji towarzyszy zwiększający się udział publicystyki, zwłaszcza młodzieżowej /pr.III/ i kulturalnej /pr.IV/. Zwiększyła się również znacznie produkcja audycji oświatowych i popularnonaukowych. Bez zmian kształtuje się udział audycji o tematyce sportowej i audycji artystycznych. Proporcje tutaj opisane znajdują swój zróżnicowany wyraz w poszczególnych programach zgodnie z ich charakterystycznymi właściwościami.

Odbiór programu radiowego

Dostępność radia w naszym kraju stała się powszechna. Prawie w każdym polskim domu znajduje się radioodbiornik, coraz częściej zresztą dostosowany do odbioru UKF i programów stereofonicznych.

Od wielu lat wielkość dobowego audytorium radia /liczba osób słuchających radia przez co najmniej 10 minut w ciągu doby/ utrzymuje się na niezmiennym poziomie wykazując niewielkie wahania w zależności od pory roku: zimą nieznacznie większe /64%/, latem - mniejsze /60%/, typu dnia /w dni powszednie - największe /68%/, w niedziele - najmniejsze /52%/, i pory dnia /szczyt: między 6⁰⁰ a 8⁰⁰ i między 12⁰⁰ a 14⁰⁰/.

Ustabilizowane są również dobowe audytoria poszczególnych programów krajowych. Z programem I kontakt w ciągu doby ma 50-procentowe audytorium. Wzrasta ostatnio nieznacznie liczba słuchaczy programu III /w ciągu doby ponad 10%/, na tym samym poziomie utrzymują się audytoria dwóch pozostałych programów: program II - 7-8% i program IV - 4%.

W czerwcu 1985 roku średni czas słuchania radia przez statystycznego Polaka wyniósł w dni powszednie 97 minut, zaś w dniach świątecznych 75 minut.

Skład społeczno-demograficzny ogółu słuchaczy nie różni się od ogółu społeczeństwa, a więc słuchanie radia jest powszechne bez względu na wiek, płeć i wykształcenie. Podobnie nie odnotowuje się różnic pomiędzy składem społeczeństwa a składem audytorium programu I. Program II, ale zwłaszcza program III cieszy się większym zainteresowaniem młodszych słuchaczy /w wieku 16-24 lat/. Wśród słuchaczy programu III - dodajmy - wyraźnie nadreprezentowani są ludzie młodzi, o wykształceniu średnim. Programu IV również najczęściej słuchają młodzi słuchacze /16-24 lat/.

Pochodną ~~liczebnej przewagi~~ i składu społecznego audytorium programu I jest ~~układ preferencji~~ upodobań odbiorczych. Wśród najliczniej i najchętniej słuchanych audycji radiowych znajdują się głównie pozycje emitowane w programie I, a także niektóre pozycje programu III. Są to audycje informacyjne, bloki programowe, audycje estradowe oraz powieści radiowe: "Dziennik Poranny", "Poranne Sygnały" i "Zapraszamy do trójki", "Cztery pory roku", "Wesoły autobus", "Pod wieczorek przy mikrofonie", "Matysiakowie" i "W Jezioranach". Szczególnym zainteresowaniem jednak cieszy się emitowany podczas wakacji blok programowy "Lato z radiem", skupiające niekiedy rekordowe ponad 30-procentowe audytorium.

Warto wspomnieć, że zarówno audytoria jak i oceny znanych, emitowanych od dłuższego czasu audycji nie wykazują większych zmian.

Ważniejsze nurty publicystyki i informacji radiowej w 1985 r.

W ubiegłym roku w ramach szeroko rozumianej funkcji perswazyjnej, jakiej służy informacja i publicystyka radiowa, koncentrowano się na kilku istotnych wydarzeniach politycznych i podejmowano newralgiczne problemy społeczne.

Kluczową sprawą dla radia, podobnie zresztą jak dla innych mediów, były zadania wynikające z prowadzonej w zasadzie od początku/^{roku} kampanii wyborczej do Sejmu PRL. W okresie poprzedzającym wybory, zgodnie z kalendarzem wyborczym, prezentowano nową ordynację wyborczą, deklarację wyborczą PRON, a następnie sylwetki kandydatów na posłów. Przez cały rok natomiast w różnorodnych formach podejmowano kwestie związane z edukacją obywatelską, w tym szczególnie problemy prawa i praworządności, zagadnienia historii i tradycji parlamentaryzmu. Szczególnie wiele miejsca problemy te zajmowały w programach słuchanych przez ludzi młodych: trzecim i czwartym. Formuła wielu z tych audycji umożliwiła nawiązanie dialogu ze słuchaczami.

Od wielu już lat ważne miejsce w publicystyce radiowej zajmuje problematyka ekonomiczna, prezentowana zwłaszcza w programie I. W ubiegłym roku szczególną uwagę poświęcono realizacji programu antyinflacyjnego i oszczędnościowego oraz przekonywaniu o konieczności różnorodnych działań na rzecz tych programów zarówno w skali makro- jak i mikrospołecznej. Mówiło się o tych sprawach najczęściej w kontekście problemów, jakie stwarza proces wdrażania reformy gospodarczej, zmiany w organizacji pracy i zarządzania gospodarką, wprowadzanie w zakładach produkcyjnych systemów motywacyjnych. Szeroko przedstawiono problemy cen, płac, kosztów produkcji, gospodarki materiałowej, zagadnienia eksportu i współpracy z państwami socjalistycznymi.

W powiązaniu z obchodzoną niedawno rocznicą zwycięstwa nad faszyzmem ukazywano ważne problemy współczesnego świata koncentrując się zwłaszcza wokół zagrożenia pokoju. Prezentowano inicjatywy pokojowe ZSRR i innych państw socjalistycznych, a z drugiej strony przestrzegano przed polityką zbrojeń państw zachodnich.

Szeroko ukazywano w stałych, cyklicznych audycjach bądź w audycjach specjalnych pracę rządu i parlamentu. Na uwagę zasługuje tutaj cykl pod nazwą "Sobota z ministrem".

Szczególne znaczenie przypisywano sprawnej obsłudze kolejnych posiedzeń plenarnych KC PZPR. Poprzedzane one zwykle bywały koncentracją publicystyki, zwłaszcza programu I, na problemach mających być przedmiotem obrad plenarnych.

Proponowana wstawka na s.5 /po słowach: "także elementy publicystyczne"/

Kształtowaniu świadomości historycznej, rozbudzaniu patriotyzmu, wskazywaniu na rodowód Polski Ludowej, służy publicystyczna działalność Naczelnej Redakcji Programów Wojskowych Telewizji Polskiej. Jej podstawowym zadaniem jest ukazywanie problematyki wojskoobronnej, zarówno w aspekcie historycznym- wkładu narodu polskiego w walkę o wyzwolenie narodowe i społeczne na przestrzeni minionych wieków, jak i współczesnym - roli sił zbrojnych w wychowaniu i kształceniu pokoleń młodych Polaków odbywających służbę wojskową. Prezentowana jest moc obronna naszego państwa, trwałość jego sojuszy obronnych, codzienność życia i służby żołnierzy, a także udział wojska w życiu kraju: wkład ~~jego~~ myśli naukowo-technicznej, ~~ixprax~~ wzorów organizacyjnych i pomoc społeczeństwu w sytuacjach klęsk żywiołowych i w innych sytuacjach. Są to tematy programów i magazynów publicystycznych, jak: POLIGON, PATROL, AZYMUT, WOJSKOWY PROGRAM HISTORYCZNY, MAGAZYN LOTNICZY i innych, łącznie 15 półgodzinnych programów miesięcznie. Osobną funkcję spełnia informacja o bieżących wydarzeniach w siłach zbrojnych przekazywana za pośrednictwem DZIENNIKÓW TV.